

Kaikukortin käyttöönotto

Hyvinvointilautakunta 02.12.2025 § 172

Valmistelija

Vapaa-aikajohtaja Minna Vallin

Kaikukortti

Kaikukortti on väline kulttuuriosallistumisen taloudellisen esteen purkamiseen. Kaikukortti on valtakunnallinen toimintamalli, jonka avulla vähävaraiset ja taloudellisesti haavoittuvassa asemassa olevat henkilöt tai perheet voivat osallistua maksutta erilaisiin kulttuuri- ja liikuntapalveluihin. Kortin avulla voi saada pääsylippuja esimerkiksi teatteri- ja konserttiesityksiin sekä paikkoja taide- ja kansalaisopistojen kursseille. Kortti on tarkoitettu yli 16-vuotiaille henkilöille, jotka täyttävät kortin saamisen kriteerit. Kaikukortilla voi hankkia maksuttomia lippuja myös omille alle 18-vuotiaille lapsille, lastenlapsille tai uusperheen lapsille samaan tilaisuuteen, johon on itsekä osallistumassa. Kaikukorttikohteet eli palveluntuottajat eivät saa lipuista erillistä korvausta, vaan tarjoavat liput tai kurssipaikat hyvän tahdon eleenä. Kortin käyttöä voidaan rajata esimerkiksi lippukiintiöillä, mutta vähimmäistasot on määritelty valtakunnallisesti. Kaikukorttia jaetaan kuntien, hyvinvointialueiden ja järjestöjen kautta, ja se on voimassa vuoden kerrallaan.

Kaikukortti tukee kuntien kulttuuritoiminnasta annetun lain (166/2019) tavoitteiden toteutumista. Lain mukaan kuntien tulee edistää kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saavutettavuutta ja monipuolista käyttöä sekä vahvistaa kulttuurin ja taiteen merkitystä asukkaiden hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden ja yhteisöllisyyden edistäjänä sekä paikallisen ja alueellisen elinvoiman vahvistajana.

Lisäksi laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) asettaa kunnille (§6) ja hyvinvointialueille (§7) velvoitteen edistää asukkaidensa hyvinvointia. Sosiaalihuoltolain (1301/2014) mukaan kuntien ja hyvinvointialueiden viranomaisilla on puolestaan velvollisuus yhteistyössä seurata ja tukea erityistä apua tarvitsevien henkilöiden hyvinvointia sekä ehkäistä ja poistaa epäkohtia.

Kaikukortti vastaa näihin lainsäädännöllisiin tavoitteisiin tarjoamalla erityisen haavoittuvassa asemassa oleville ja taloudellisessa ja/tai sosiaalisessa vaikeassa tilanteessa eläville henkilöille mahdollisuuden kokea merkityksellisyyttä, hyvinvointia sekä yhteisöllisyyttä ja osallisuutta. Se tukee yhteisöllisyyttä, ehkäisee syrjäytymistä ja vahvistaa kulttuuri- ja liikuntapalveluiden saavutettavuutta. Kortti hyödyttää myös palveluntarjoajia laajentamalla yleisöpohjaa ja tarjoamalla tietoa toiminnan vaikuttavuudesta

Pirkanmaalla Kaikukortti on jo käytössä Nokialla, Orivedellä, Valkeakoskella ja Tampereella. Käyttöönottoa valmistelevat Pirkkala ja Vesilahti. Tampere on ollut mukana Kaikukortti-toiminnassa vuodesta 2021. Kaupungissa toimii seitsemän jakajaorganisaatiota ja 24 kulttuurikohdetta, lisäksi mukana on liikuntaneuvonta. Kaikukortteja on jaettu yli 12 000, joista 40,1 % on aktiivisessa käytössä. Vaikuttavuusmittarin tulos 8,67 osoittaa toiminnan vahvistavan hyvinvointia ja osallisuutta.

Ylöjärven harrastusseteli -pilotti

Ylöjärvellä on toteutettu kokeilu, joka vastaa sisällöllisesti Kaikukortin tarjoamaa toimintamallia. Ylöjärven Harrastusseteli-pilotti toteutettiin vuonna 2024. Tavoitteena oli lisätä osallisuutta ja hyvinvointia mahdollistamalla vähävaraisten ylöjärveläisten osallistuminen maksuttomiin liikunta- ja kulttuuriharrastuksiin.

Pilotissa jaettiin noin 40 harrastussetelikorttia ja kirjattiin 70 käyntiä eri kohteissa. Suosituimpia olivat uimahalli, keilailu ja Veittijärven avantosauna. Palautteiden perusteella osallistujat kokivat harrastusmahdollisuudet merkittäväksi osaksi omaa hyvinvointiaan ja arjen virkistystä, mutta esiin nousi myös tarve laajemmalle tarjonnalle.

Kaikukortin käyttöönotto Ylöjärvellä

Kortin käyttöönotto edellyttää päätöstä liittyä valtakunnalliseen verkostoon, paikallista koordinointia ja yhteistyötä hyvinvointialueen, järjestöjen ja kulttuuritoimijoiden kanssa. Mahdollisia paikallisia kohteita ovat mm. uimahalli, keilahalli, kaupungin kulttuuritapahtumat, Teatteri Wimme ja Tampereen seudun työväenopisto.

Kohderyhmä ja jakelu

Kortti on tarkoitettu henkilöille, joilla ei ole varaa osallistua kulttuuri- ja liikuntapalveluihin. Jakelu tapahtuu sosiaali- ja terveystieteiden sekä järjestöjen kautta. Ylöjärvellä jakajina voisivat toimia mm. etsivä nuorisotyö, työllisyyspalvelut, maahanmuuttajapalvelut, hyvinvointialueen sosiaali- ja mielenterveyspalvelut sekä seurakunnan diakoniatyö.

Resurssit ja koordinointi

Toimintaa koordinoidaan yhteistyössä kuntien ja hyvinvointialueen kanssa. Ylöjärvellä pääasiallinen vastuu jakautuu kulttuuri- ja hyvinvointipalveluiden kesken. Vastuuhenkilöt hallinnoivat käyttäjätietoja ja Kaikukortin käyttöoikeuksia. Koordinointi edellyttää resursseja erityisesti henkilöstöön, viestintään ja hallinnointiin. Kaikukortista tiedotetaan paikallisen verkkosivun kautta.

Kustannukset

Kaikukortin ylläpito maksaa kunnalle arviolta 800–1000 €/vuosi (30 000 asukkaan kunnassa). Suurin kustannuserä on koordinointi ja viestintä; itse palvelut tarjotaan maksutta hyvän tahdon eleenä. Työpanosta tarvitaan pääkäyttäjän tehtäviin, koulutuksiin, korttien jakeluun ja seurantaan.

Yhteenveto ja jatkotoimenpiteet

Ylöjärvellä kortin käyttöönotto on perusteltua, sillä se tukisi kaupungin strategiaa tavoitteita, vahvistaisi kulttuuri- ja liikuntapalvelujen saavutettavuutta ja toisi niille uusia käyttäjäryhmiä. Samalla se vahvistaisi ennaltaehkäisevää hyvinvointityötä, jolla voi pitkällä aikavälillä olla myös kustannuksia vähentäviä vaikutuksia sosiaali- ja terveystieteissä.

Kaikukortin käyttöönotto tukee TEAviisarin¹ tavoitteita, jotka painottavat kunnan vastuuta terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi sekä kulttuuri- ja liikuntapalveluita osana tätä tehtävää. Kaikukortti-toiminnan käynnistäminen parantaisi näitä tuloksia sekä vahvistaisi kaupungin profiilia hyvinvointia ja osallisuutta edistävänä kuntana. Käyttöönotto edistäisi myös valtakunnallisten hyvinvointitavoitteiden saavuttamista ja tukisi kaupungin omaa strategista painopistettä yhteisöllisyyden ja yhdenvertaisuuden vahvistamisessa.

Vaikka Ylöjärveltä ei liittyisi mukaan suurta määrää Kaikukorttikohteita, käyttöönotto tuo kuitenkin merkittävää hyötyä kuntalaisille. Ylöjärveläiset pääsevät kortin avulla osaksi valtakunnallista Kaikukorttiverkostoa ja sen tarjoamia palveluita, mikä parantaa mahdollisuuksia osallistua kulttuuri- ja harrastustoimintaan yhdenvertaisesti muiden alueiden asukkaiden kanssa.

Erityisen tärkeää on, että Ylöjärveltä käsin on helposti saavutettavissa laaja valikoima Pirkanmaan Kaikukortti-verkoston tarjoamia palveluja. Tämä tarkoittaa, että vaikka omassa kunnassa tarjonta olisi rajallista, kuntalaiset voivat hyödyntää lähialueiden kulttuuri- ja vapaa-ajan mahdollisuuksia. Näin Kaikukortin käyttöönotto vahvistaa paitsi yksilöiden osallisuutta ja hyvinvointia myös Ylöjärven asemaa osana laajempaa alueellista yhteistyötä.

Lisätietoja päätöksestä:	Vapaa-aikajohtaja, Minna Vallin, 050 5611108, etunimi.sukunimi@ylojarvi.fi
Esittelijä:	Vapaa-aikajohtaja
Päätösehdotus:	Hyvinvointilautakunta päättää valtuuttaa vapaa-aikajohtajan tekemään Kaikukeskuksen kanssa kumppanuussitoumuksen ja käynnistämään Kaikukortin käyttöönoton. Kumppanuussitoumus tulee voimaan kokeilujakson kautta ja se on irtisanottavissa jokaisen kalenterivuoden lopussa sekä käyttöä arvioidaan säännöllisesti osana toiminnan suunnittelua.
Päätös	Hyväksyttiin keskustelun jälkeen. -----